

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม*
DEVELOPMENT OF THE GUIDELINES OF STUDENT COUNCIL OPERATIONS
IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE MAHASARAKHAM

สุพัตรา ปิดจะยัง¹, ธัชชัย จิตรนันท์²
Suphattra Pidjayang¹, Thatchai Chittranun²
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Mahasarakham University^{1,2}
Email : suphattra.pidjayang@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน และประธานสถานักเรียน จำนวน 126 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินแนวทาง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเรียงลำดับค่าความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน และการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน 2. แนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน 2) การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน และ 4) ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน โดยผลการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : แนวทาง; การดำเนินงาน; สถานักเรียน

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1. to study the current condition and desirable condition of Student Council Operations in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Mahasarakham 2. to develop guideline Student Council Operations in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Mahasarakham. The samples of research were consisted of school directors, teachers advisor of student council and student council presidents 126 people. The research instruments consisted of questionnaire, Interview form and guideline assessment form. The data were analyzed by mean, percentage and standard deviation.

The findings revealed that: 1. Studying the current condition, desirable condition, and the needs of Student Council Operations in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Mahasarakham found that the current condition Overall average is moderate, the desirable condition was generally at high, and the sorted by priority needs index ($PNI_{modified}$) from most to least: Building a network of student council cooperation with communities/organizations public and private sectors, The participation of the Student Council in promoting and supporting school activities, Student Council Performance, and Supporting Student Council and Democracy in Schools. 2. The guideline Student Council Operations in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Mahasarakham including 4 compositions: 1) Supporting Student Council and Democracy in Schools, 2) The participation of the Student Council in promoting and supporting school activities, 3) Building a network of student council cooperation with communities/organizations public and private sectors, and 4) Student Council Performance. The result of Development of the Guidelines of Student Council Operations in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Mahasarakham was appropriate at the highest level and the possibility was at the highest level.

Keywords : Guideline; Operations; Student Council

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญต่อผู้เรียน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรบุคคลและพลังสำคัญของชาติในการสืบทอดความเป็นชาติศาสนา ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม การพัฒนาทรัพยากรบุคคลจึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่จะต้องมีการร่วมมือกันในการขับเคลื่อน เช่น ความร่วมมือให้เกิดสังคมแห่งความเอื้ออาทรบนสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีกลไกในการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน เสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้เข้มแข็งเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการ

พัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ พร้อมก้าวสู่สากล การดำเนินงานสถานักเรียนเปรียบเสมือนเวทีสำหรับฝึกให้นักเรียนเป็นนักประชาธิปไตยอย่างแท้จริงคือรู้จักการเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และช่วยแบ่งเบาภาระของครูได้เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย มุ่งเน้นให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตรปัจจุบันที่มุ่งเน้นความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติตั้งนั้้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องขับเคลื่อนกิจกรรมสถานักเรียนสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

สถานักเรียน (Student Council) เป็นกิจกรรมที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้รู้จักการมีส่วนร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย และเรียนรู้การเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นแนวคิดเดิมของ จอห์น ดิวอี้ นักปรัชญาทางการศึกษา ซึ่งกล่าวไว้ว่า ความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กจะต่างกันไปตามประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม บรรยากาศประชาธิปไตย และสังคมที่เปิดโอกาสให้เด็กทำในสิ่งที่ชอบ จะทำให้เด็กพัฒนาความรู้ได้อย่างรวดเร็ว สถานักเรียนจึงเป็นกิจกรรมสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำที่ใช้กระบวนการประชาธิปไตยและนำหลักธรรมาภิบาลมาดำเนินงาน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องกระบวนการประชาธิปไตย วิถีประชาธิปไตย การเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาโรงเรียน จึงใช้กระบวนการประชาธิปไตยอันเป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน เป็นกลไกในการดำเนินงาน มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ซึมซับ และคุ้นเคยกับความเป็นประชาธิปไตย มีคารวธรรม ปัญญาธรรม สามัคคีธรรม ในการสร้างความสงบสุขในสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชนไปจนถึงสังคมและประเทศตั้งนั้้นจึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสถานักเรียนและใช้เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อหล่อหลอมให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความองอาจด้านร่างกาย อารมณ์สังคม สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

งานสถานักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษาที่ผู้บริหาร และครูต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดเป็นภารกิจหลักเพราะว่าเป็นนโยบายโดยตรงของกระทรวงศึกษาธิการที่มอบให้โรงเรียนดำเนินการจัดเป็นแผนปฏิบัติงานโรงเรียนเพื่อที่จะมุ่งมั่นพัฒนานักเรียนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ความสามารถและวิชาการช่วยให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทำให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่ตนเองถนัดตามความสนใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีรู้จักการทำงานร่วมกันสอนให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย (ภิญโญ เฟ็งดา, 2550) ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะสถานศึกษาจึงควรพัฒนานักเรียนให้ได้เรียนรู้ในบทบาทหน้าที่ตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาสังคมไทย โดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นกลไกในการสร้างประสิทธิภาพความเป็นประชาธิปไตย ความเป็นธรรม สันติวิธี ความเป็นผู้มีจิตอาสา และความพอเพียงในสังคมตั้งแต่สังคมระดับโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนจนถึงสังคมใหญ่ระดับประเทศ สภา

นักเรียนที่จัดตั้งขึ้นจะเป็นองค์กรหนึ่งที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน ให้ความเป็นผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีโรงเรียนหลายแห่งประสบผลสำเร็จ ทางด้านการดำเนินงานสถานักเรียนไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ระดับประเทศ หรือการแข่งขันกิจกรรมสถานักเรียนในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับชาติก็ตาม แต่พบว่าสถานศึกษาหลายแห่งยังส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนไม่ชัดเจนและเป็นระบบ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ และให้ความสำคัญกับกิจกรรมสถานักเรียนไม่มากเท่าที่ควร สืบเนื่องจากการเข้าร่วมการแข่งขันกิจกรรมสถานักเรียน งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 69 ปีการศึกษา 2562 ที่ผ่านมามีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีสถานศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 35 โรงเรียน แต่มีเพียง 7 โรงเรียนเท่านั้น ที่เข้าร่วมการแข่งขันรายการกิจกรรมสถานักเรียน (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, 2562) สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาหลายแห่งยังส่งเสริมกิจกรรมสถานักเรียนไม่มากเท่าที่ควร หรือบางแห่งยังขาดการบริหารจัดการเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสถานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องดำเนินการพัฒนาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อจะได้ส่งเสริมกิจกรรมสถานักเรียนให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง เกิดความยั่งยืน ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียน และโรงเรียน

จากความสำคัญและที่มาของปัญหา ผู้วิจัยในฐานะครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียนในโรงเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศให้แก่โรงเรียนที่มีความสนใจจะจัดกิจกรรมสถานักเรียนในโรงเรียน ใช้ยึดเป็นแนวปฏิบัติที่สามารถดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานสถานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนางานสถานักเรียนให้เกิดความเข้มแข็ง ต่อเนื่อง และเกิดความยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา และครูได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

3.2 สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยและพัฒนา แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียน และประธานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แล้วทำการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 126 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1)แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 2)แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) ซึ่งสร้างขึ้นมาจากการศึกษาเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 องค์กรประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ รวมทั้งผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยข้อคำถามประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน 3) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามผ่านระบบ Google form และจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อม QR CODE สำหรับการเข้าไปตอบแบบสอบถาม ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อลงในระบบ AMSS แจ้งไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 2) การศึกษาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ผู้วิจัยลงพื้นที่สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ในด้านการดำเนินงานสถานักเรียนดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง 3) ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน โดยนำร่างแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)การวิเคราะห์ข้อมูล 1)วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย เป็น 5 ระดับ2)การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานักเรียนในระยะที่ 1 มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง PNI_{modified} (Modified Priority Needs Index) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550) 3) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 ไปออกแบบยกร่างแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม 4) ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้

ของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มหาสารคาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการ
ดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.62$) สภาพที่พึงประสงค์
โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการดำเนินงานสภ
านักเรียนของโรงเรียน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ องค์ประกอบที่ 3
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/ องค์กรภาครัฐ และเอกชน องค์ประกอบที่ 2
การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนองค์ ประกอบที่ 4
ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน และองค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและ
ประชาธิปไตยในโรงเรียน

5.2 ผลการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ และ 60 แนวทาง
มีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน
ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน ที่มาของสถานักเรียน
สอดคล้องกับกระบวนการประชาธิปไตย การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน
และการบูรณาการสาระการเรียนรู้กับกิจกรรมสถานักเรียน โดยมีแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียน
21 แนวทาง

องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของ
โรงเรียนประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ สถานักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนการ
ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยตามวิถี
ประชาธิปไตย สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/ พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8
ประการ สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการสถานักเรียนดำเนินการ
จัดกิจกรรมส่งเสริมประเทศไทย 4.0/ความเป็นประชาคมอาเซียน/ความเป็นพลโลก สถานักเรียนมี
การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/สนับสนุนการเลือกตั้ง สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม
โดยการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติสถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/มีส่วนร่วม
ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งในโรงเรียนและชุมชน และสถานักเรียน
ดำเนินการประเมิน สรุปและรายงานผล การจัดโครงการ/กิจกรรมโดยมีแนวทางการดำเนินงานสภ
านักเรียน 18 แนวทาง

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/ องค์กร
ภาครัฐ และเอกชน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมการ

ดำเนินงานในการสร้างเครือข่าย การทำงานระหว่างสถานักเรียนกับเครือข่ายต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ/ด้านทรัพยากร (จากชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน) เพื่อดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย และสถานักเรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับประเทศโดยมีแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียน 14 แนวทาง

องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ สถานักเรียนมีผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ (Best Practice) วิธีการทำงานที่ดีที่สุดในเรื่องนั้นๆ มีนวัตกรรม ระบบบริหาร วิธีการ ให้บรรลุเป้าหมายระดับสูงสุด ปฏิบัติต่อเนื่อง มีหลักฐานสนับสนุนแสดงถึงผลงานหรือความสำเร็จ และมีผลงานดีเด่นรางวัลของสถานักเรียนโดยมีแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียน 2 แนวทาง

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า แนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$) และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม สามารถอภิปรายผล ดังนี้

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยและปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขาดการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการทำกิจกรรมสถานักเรียน การไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเองอย่างจริงจัง สถานักเรียนไม่มีระเบียบ/ข้อบังคับ/ธรรมเนียมด้วยสถานักเรียนของโรงเรียนที่ชัดเจน ขาดการสนับสนุนและส่งเสริมด้านงบประมาณในการดำเนินงานของสถานักเรียนอย่างเพียงพอ คุณครูที่ปรึกษากิจกรรมสถานักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน ไม่มีคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนเพื่อให้ครูที่ปรึกษาสถานักเรียนได้ศึกษาเป็นแนวทาง ส่งผลให้คุณครูที่ปรึกษาขาดความมั่นใจในการให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ แก่สถานักเรียน อีกทั้งขาดการประสานงานกับชุมชนและเครือข่ายภายนอก ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีแนวปฏิบัติในการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานักเรียนที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาธิป สำเร็จ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานสถานักเรียนที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานสถานักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4 ประชากรสำหรับตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารและครู ของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4 จำนวน 180 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหาร ครู ที่ปรึกษากิจกรรมสถานักเรียนจำนวน รวมประชากรทั้งสิ้น 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

ข้อมูล คือ แบบสอบถามของแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานสถานักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัย สภาพการบริหารงานสถานักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ แป้นพุดเย็น (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนกลยุทธ์การดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนของโรงเรียนวังแซ้มวิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า สภาพการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนของโรงเรียนวังแซ้มวิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร มีการพัฒนาการดำเนินงานที่ครอบคลุมในการจัดกิจกรรมทั้ง 4 ด้าน คือการพัฒนาการดำเนินการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ บูรณาการความรู้ และพฤติกรรมหรือวิถีประชาธิปไตย ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมด้านจิตอาสาและประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ปัญหาการดำเนินงาน คือคณะกรรมการสถานักเรียนขาดความเป็นผู้นำ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาและประชาชนในชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานสถานักเรียน และยังไม่มีการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายความร่วมมือประสานงานการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน อย่างเป็นรูปธรรม

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมสถานักเรียน เป็นการฝึกฝนนักเรียนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ นักเรียนได้รับประสบการณ์ในการฝึกตนเองตามระบอบประชาธิปไตย รู้จักเคารพกฎหมาย คำสั่ง ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การทำงานร่วมกับหมู่คณะ รู้จักการวางโครงการดำเนินงานและประสานงานกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ และมีจริยธรรม เป็นการเตรียมตัวให้เป็นพลเมืองดีในอนาคต เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในด้านสังคม อารมณ์ และสติปัญญาอย่างเต็มที่ ทั้งยังเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะคิด และความประพฤติของนักเรียน ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและแสดงออกซึ่งความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม (2564) ที่มุ่งส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง สอดคล้องกับสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2562) กล่าวว่า สภาพนักเรียนเป็นรูปแบบของกิจกรรมนักเรียนที่ปลูกฝังให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีประชาธิปไตย เป็นกลไกสำคัญในการฝึกให้นักเรียนเข้าใจและเห็นคุณค่าของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีกิจกรรมการเลือกตั้งและการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งสถานักเรียนที่ถูกต้อง ให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่การเป็นพลเมืองและวิถีประชาธิปไตย ซึ่งประกอบไปด้วย คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม รวมไปถึงหลักธรรมาภิบาล การมีจิตสาธารณะ การพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ การมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และสอดคล้องกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาธิป สำเร็จ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานสถานักเรียนที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการ

บริหารงานสถานักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ประชากรสำหรับตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารและครู ของโรงเรียนแต่ละโรงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 180 โรง จำแนกเป็นผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา กิจกรรมสถานักเรียนจำนวน รวมประชากรทั้งสิ้น 360 คน ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ตั้งนี้ องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/องค์กรภาครัฐ และเอกชน องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน และองค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน เป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนการทำงานของสถานักเรียน เนื่องจากจะช่วยเติมเต็มให้กิจกรรมสถานักเรียนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สมเดช เกิดอ่วม ที่พบว่า การพัฒนาระบบการบริหารงานกิจการนักเรียนต้องเป็นไปแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และองค์กรต่างๆ เห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ในการดำเนินงานกิจการนักเรียน มีการจัดทำโครงการลงนามบันทึกข้อตกลงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ วันฤดี ปุยะติ อ่างถึงใน (ธนวรรณ สุวรรณपाल, 2563) กล่าวว่า การให้ความร่วมมือและการประสานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียน ชุมชน ภาครัฐและเอกชน มีส่วนทำให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัว หากมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จะทำให้โรงเรียนมีทรัพยากร ทั้งบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอในการบริหารจัดการและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศระ ชุมศรี (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการพัฒนาโรงเรียน ควรสร้างเครือข่ายสถานักเรียนในโรงเรียน เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการทำงานของสถานักเรียน และเปิดโอกาสให้สถานักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ในการแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาโรงเรียน ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น หรือสะท้อนปัญหา เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยสถานักเรียน สนับสนุนการสร้างเครือข่ายสถานักเรียนระหว่างโรงเรียน และสนับสนุนสถานักเรียนในการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

6.2 แนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ และ 60 แนวทาง ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/องค์กรภาครัฐ และเอกชน และองค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเศษฐ์ ใจปวน

(2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซางการศึกษาจังหวัดลำพูน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานส่งเสริมนักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสภานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน กลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมสภานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มมาตรการพัฒนาผลงานสภานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เป็นที่ประจักษ์ และผลการตรวจสอบกลยุทธ์พบว่าทุกกลยุทธ์ผ่านฉันทามติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวรรณ สุวรรณपाल (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานสภานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินงานสภานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การดำเนินงานส่งเสริมสภานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน 2) การมีส่วนร่วมของสภานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสภานักเรียนกับชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน และ 4) ผลการปฏิบัติงานของสภานักเรียนที่เป็นเลิศ

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามผู้วิจัยได้เกิดองค์ความรู้พอสรุปได้ดังนี้ สภานักเรียนเป็นกิจกรรมสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำ ที่ใช้กระบวนการประชาธิปไตยและนำหลักธรรมาภิบาลมาดำเนินงาน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานมีความยั่งยืนจะต้องขับเคลื่อนให้มีการดำเนินกิจกรรมสภานักเรียน จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบแนวทางการดำเนินงานสภานักเรียน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการทำงานสถานักเรียน ทั้งในด้าน การวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติและการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน / องค์กรภาครัฐและเอกชนกิจกรรมสถานักเรียนจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอยู่เสมอ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะของผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานจะต้องช่วยเหลือสนับสนุนในการขับเคลื่อนและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกและกำกับ ติดตาม รวมถึงประเมินผลให้สถานักเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ครูผู้ปฏิบัติงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนสามารถนำแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนได้ โดยในการออกแบบกิจกรรมต่างๆ จะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของสถานักเรียนควบคู่ไปกับนโยบายหรือเป้าประสงค์ของสถานศึกษาเนื่องจากแต่ละสถานศึกษามีนโยบาย เป้าประสงค์ หรือบริบทที่แตกต่างกัน

8.2.2 ผู้บริหารการศึกษาตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป สามารถนำแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามไปเผยแพร่ให้แก่โรงเรียนต่างๆ ในสังกัดได้นำไปประยุกต์ใช้ โดยจะต้องมีการกำกับและติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเนื่องจากสถานศึกษาหลายแห่งยังส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนไม่ชัดเจนและเป็นระบบ ขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดการส่งเสริม สนับสนุน สังเกตจากจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขันงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน รายการกิจกรรมสถานักเรียน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีจำนวนสถานศึกษาที่เข้าร่วมแข่งขันน้อยเมื่อเทียบกับการแข่งขันในรายการอื่นๆ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาผลลัพธ์ทั้งในด้านของประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการนำแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาแห่งอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนให้มีประสิทธิภาพที่ยั่งยืนต่อไป

8.3.2 ควรมีการขยายขอบเขตของการวิจัย ที่ครอบคลุมแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

9. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

- ชนาธิป สำเร็จ. (2560). แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานสถานักเรียนที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. การพัฒนาหลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 7 สถาบันพัฒนา ครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธนวรรณ สุวรรณपाल. (2563). รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิเชษฐ์ ใจป่วน. (2560). กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนวชิรป่าซาง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภิญโญ เฟื่องดา. (2550). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- วันฤดี ปุยะติ. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านงานอาชีพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมเดช เกิดอ่วม. (2546). การพัฒนากลยุทธ์ด้านกิจการนักเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองหลวง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.
- สมพงษ์ แป้นพุดเย็น. (2555). การพัฒนาแผนกลยุทธ์การดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนของโรงเรียนวังแวมวิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. (2564). ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประจำปีการศึกษา พ.ศ. 2564. มหาสารคาม : หยกศึกษาศาสตร์และการพิมพ์.
- _____. (2551). สถานักเรียน หลักการและแนวทางในการดำเนินงาน(ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสถานักเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พระพุทธศาสนา.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิสระ ชุมศรี. (2562). การพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.